

HEMBYGDEN

Medlemsblad för
Upplands Väsby Hembygdsförening

Nr 1 Februari 2011
Årgång 40

Innehållsförteckning

Ordföranden har ordet.....	3
Program februari - maj.....	4
Hedlunds historier.....	5
Hembygden fyller 40 år.....	6
Ur Siléns praktiska bibliotek.....	7
Ett axplock av kyrkostraff i Hammarby 1620-1638.....	8
Almqvistaren.....	9
Träkarlen.....	10
Sigfridsgården.....	11
Backspegel.....	12
Magasinet – ett ”hus med historia”.....	14
Lösning på decembervandringens frågor.....	16
Att samla medicinalväxter.....	17
Så har åren gått i gamla Väsby.....	19
Fortida fynd från fartyg i Fysingen?.....	23
Om aspar.....	24
Hjälp till fattiga skolbarn.....	25
”Gunnegutta”.....	27
Korsord 1-2011.....	30

Där inget annat anges har fotona tagits av Inga Lisa Gustafsson.

www.upplandsvasbyhembygdsforening.se

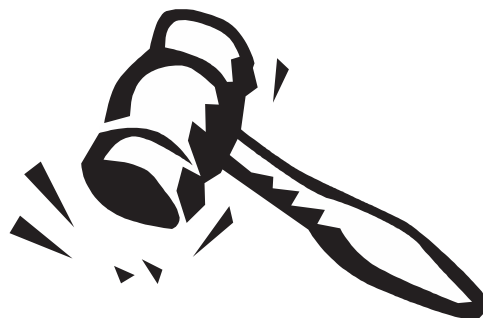
För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Ansvarig utgivare: Inga Engdahl • Layout: Tryckpunkten (e-post: tryck.en@telia.com).

Tryck: Trycksmedjan AB. Tryckt med miljövänlig färg och miljövänligt papper i 700 ex.

Ordföranden har ordet

**Först och främst önskar jag er alla
GOTT NYTT 2011!**

Hur har då 2010 varit för Hembygdsföreningen?

2010 har varit ett gott år; vi har bland annat fått ekonomiskt bidrag för att tillverka nya fönster och måla Magasinet.

Den 19 november hade vi högtidlig invigning och det blev ett fint ögonblick när bandet klipptes och Magasinet tillhör nu Hembygdsgården.

Fortfarande har vi vilda planer vad vi kan använda huset till. Klart är att övre plan blir ett magasin med mjölbingar och allt.

På nedre plan skall det bli utställningar. Besök gården den 14 maj, då har vi vernissage och premiär på utställningsverksamheten. Se också Barbro Kvists rapport om Magasinet.

Ja, ni som följer vår verksamhet på Hemsidan eller i denna tidning har nog läst er till att vår verksamhet är betydande och omfattar många olika områden.

Mycket jobb, hög ambitionsnivå, samverkan med andra föreningar och inte minst med ”kommunen” gör att våra styrelseledamöter och andra engagerade i verksamheten lägger många timmar på föreningen.

Jag tänker på allt jobb som måste till för att ordna inför tex vårt sommarcafé. Personal engageras, kaffe och bullar med mera inköpas, stolar och bord skall ställa ut, det skall diskas och tas betalt... ja, det kan bli en lång lista med vad som skall göras inför våra program för medlemmar och andra intresserade.

Höjdpunkten i vårt programutbud är så klart Nationaldagsfirandet den 6 juni där vi samverkar med kommunen.

Jag kan lova att alla våra program under 2011 kommer att vara högtintressanta. Mycket musik och många intressanta föreläsningar bland annat.

Tack till alla er som gjorde att 2010 års program kunde genomföras!

Och tack alla ni som besökte oss och något eller några av våra program under året!

Nu står vi inför ett nytt arbetsår i föreningen med årsmöte den 19 mars där ni medlemmar skall säga ert om hur ni tycker vi skött den verksamhet ni beslutade om på förra årsmötet.

Allt kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen.

Planerna presenteras i ett förslag till verksamhet för 2011.

Något som är nog så viktigt är sammansättningen av styrelsen. Valberedningen har där ett viktigt uppdrag.

För mig är styrelseledamöter, ersättare och adjungerade alla lika betydelsefulla på styrelsens möten utan att därför glömma att det är mellan mötena som jobbet skall göras.

Kjerstin Björkman
ordförande

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

BOKLOPPIS
i Ladugården, Hembygdsgården

lördag den 19 februari
kl 13 - 15

Total utförsäljning
Kaffeservering

**Kom
och
fynda!**

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

Runsa
Teckning av Nils Stödberg

**Befäst storgård i östra Mellansverige
under folkvandringstid och dess
europiska paralleller**

Föredrag av arkeolog Michael Olausson

Ladugården, Hembygdsgården

Söndag 17 april kl 13

Kaffeservering

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

Kom och lyssna som förr i tiden
Onsdag 4 maj kl 19
i Ladugården, Hembygdsgården

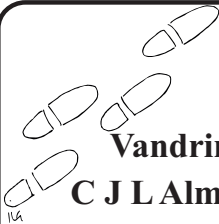

Guy Holmberg läser högt ur
Folklifsberättelser av C J L Almqvist

Kaffeservering

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

Vandring i
C J L Almqvists
litterära fotspår

Lördag 7 maj

Samling kl 9.45 vid Pressbyrån,
Upplands Väsby Station

Ta med matsäck!

Anmälan till Kjerstin Björkman tfn 590 320 82

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

Lennart Hedlund, född och uppvuxen i Upplands Väsby, har lovat ge Hembygden några glimtar av sina barn- och ungdomsminnen. Här kommer den trettiosjunde av

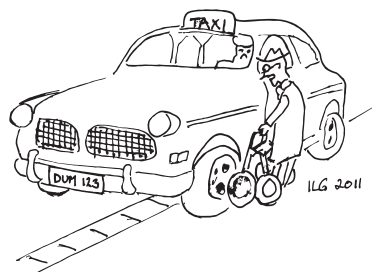
Hedlunds historier

Eftersom de gamla minnena börjar ta slut får det denna gång bli en färskare historia.

Numera går jag sällan ut utan rollatorn, och då kan man många gånger bli lömsk på bilisterna, både privata och yrkes. De tar sällan hänsyn till oss, som har svårt att ta sig fram – vi med rollatorer, rullstolar eller barnvagnar. Ofta då man kommer på trottoaren är den blockerad av någon bilist. Detta hände mig häromdagen, och då jag knackade på bilens framruta tog det tre knackningar innan chauffören, en taxiförare, behagade veva ner rutan och titta på mig. Han frågade inte vad det gällde, så jag tog fram det grova artilleriet och frågade när det blev parkeringsplats där han stod. Han svarade att han hade en körning, vilket jag inte betvivlade, eftersom han stod där utanför porten. Men fortsättningen på förklaringen var sämre. Han stod där för att kunden skulle kunna se honom. Jag svarade att han syntes väl lika bra, även om han stod på vägbanan, c:a 10 cm lägre ner, men fick inte svar på min fråga, utan han

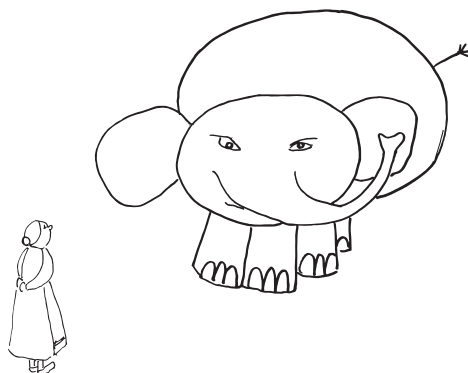
slängde ur sig: Är det du som bestämmer? En så dum fråga behövde ju inget svar, varför jag tog ner rollatorn på vägbanan och gick förbi taxin. Men tydligen hade väl min fråga fått föraren att tänka, för då jag vände mig om och tittade tillbaka på taxin var den flyttad, inte till körbanan utan till grönområdet utanför porten.

Det är tydligen en utbredd uppfattning bland bilister att inte stanna på körbanan för då kan de ju – hemska tanke – hindra någon annan bilist att komma fram, men att hindra oss som redan har svårigheter att komma fram, bekyrrar dem inte.

Illustrerade ordspråk och talesätt

**Det är väl aldrig möjligt, sa gumman,
fick se en elefant.**

Hembygden fyller 40 år

Medlemsbladet Hembygden går med detta nummer in på sin fjortonde årgång och tillbakablickar är oundvikliga.

Att hembygdsföreningen skulle ha ett medlemsblad var styrelseledamoten Egon Lindholms idé. I det första numret beskrev han syftet med skriften, dåvarande ordföranden Sigurd Riberdahl hade ordet och manade till aktivering på olika plan eftersom ”medlemssifforna har sjunkit, publikintresset har minskat och medelåldern är hög”, problem som i varierande grad alla hembygdsföreningar har kännning av med jämna mellanrum.

Medlemsbladet, som vid starten hette ”Nytt från hembygdsföreningen”, presenterade i sitt första nummer på åtta sidor hembygdsföreningen och dess program under hösten 1971 och gårdsgöden beskrev vad som pågick med hus och samlingar.

1976 utsågs Björn Eklund till ansvarig utgivare för medlemsbladet. Innan dess hade man inte haft någon sådan. Posten som ansvarig utgivare övertog Inga Engdahl 1977, ett uppdrag som hon fortfarande innehar.

Inga fungerade också som ensam redaktör för skriften i tio år.

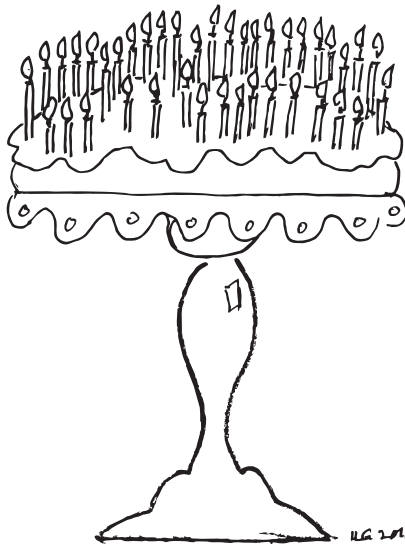
Efter medlemsomröstning vid hembygdsföreningens 40-årsjubileum bytte tidskriften namn till Hembygden.

Medlemsbladet utkommer som periodisk tidskrift med fyra nummer per år (februari, maj, september och december) och har under årens lopp utökat sitt sidantal till mellan 30-40 från de ursprungliga åtta. Upplagan är nu 700 ex. per nummer. Den distribueras till kommunpolitiker, ledamöter i kultur- och fritidsnämnden och andra som vi tror kan vara intresserade av hembygdsfrågor.

Hembygden är ett av kontaktorganen till föreningens medlemmar och många av dessa har under årens lopp medverkat med artiklar och berättelser, barndoms-, skol- och arbetslivsminnen.

Vi hoppas kunna fortsätta hitta ämnen på temat hembygd och livet förr, som kan intressera läsarna och tar tacksamt emot artiklar, fotografier, synpunkter och uppslag.

Inga Lisa Gustafsson

Ur Siléns praktiska bibliotek

I serien "Siléns praktiska bibliotek" utgavs 1909 en samling "Huskurer", d.v.s. "lättfattliga anvisningar gifna af läkare, huru man bör förfara vid lindrigare sjukdomsfall samt i svårare fall, till dess läkare hinner anlända."

Hembygden kommer att fortsättningsvis återge vissa av dessa huskurer och allmänna råd i förvisning om att det är nyttigt läsning för envar.

Liggsår.

Om hos en under en längre tid sängliggande person rodnad visar sig någonstades på huden och man däraf har anledning att befara uppkomsten af liggsår, tvättas stället med aseptin eller eau de cologne eller brännvin eller utpräsd citronsaft i vatten eller af läkare föreskrifven lösning, torkas och ingnides med borsalva eller lanolin.

Se till att icke något tryck utöfvas på stället genom sängkläderna.

Om sår redan uppstått, påstrykes lanolin eller borsalva.

Likstelhet, se Skendöd.

Liktornar.

Uppmjukas väl genom att hålla foten en half timme i ljumt vatten, hvartill satts något tvål. Skär icke, utan skrapa sedan liktornen med en knif och sök att på så sätt få bort honom ända in till roten. Uppkommer blödning, afbryter man skrapningen och förfar som vid sår. (Se detta ord). I annat fall: lägg omkring liktornen en Wasmuths liktornsring eller klipp själf ut af häftplåster flera ringar och lägg dem på hvarandra. Fördelaktigt är också att pensla liktornen med collodin, eller 10-procentig salicylsyrecolloidium eller betäcka honom med ett

en half centimeter tjockt lager af salicylsyra, som fastbindes väl med en femdubbelt viken linnelapp och får kvarligga några dagar.

Ingen bot möjlig, om trängande skodon användes.

Ljumma bad, se Bad.

Lomhördhet.

Endast undersökning af sakkunnig kan afgöra, om och i hvad mån lomhördhet och döfhet kan botas, samt angifva medlen därför.

Varnas för användningen af annonserade droppar, som merendels åstadkomma inflammation med svår värk i örat. Äger flytning rum ur örat, äro äfven Nicholsons örontrummor farliga. Använd hörlur till eget gagn och för att icke nödga andra att anstränga rösten för att göra sig hörda.

Om trumhinnan brustit genom yttre våld, hvilket i så fall skett med en skarp knall förenad med smärta i örat, få på inga villkor indrypningar äga rum. Bär blott en bomullssudd i örat, då vanligen hinnan läkes af sig själf.

Lufttröskatarr, se Katarr.

Lukt ur munnen, se Andedräkt, elak.

Lunginflammation, se Inflammation.

Ett axplock av kyrkostraff i Hammarby 1620-1638

För kyrkobuller 1620

Mats Persson laggare i Tjursåker för kyrkobuller och märkeligt oljud och parlamente under herr Anders Sacellanes predikan i november 1620. Med gode mäns förbön inför prosten herr Johan i Ed undslapp han med 2 marker (= 16 öre) al-lenast till kyrkan. Sedermera har han bett för sig och i stället erbjudit korn ½ spann, som nu 1624 i november blev inlevererat till kyrkan med stor mödo, en halv spann för 10 öre.

För helgedagsbrott 1622

Tomas Jönsson (även kallad lille Tomas), gästman i Hammarby by, begick helgedagsbrott den 28 juli 1622, store bönedagen, då han försummade sig mot H.K. M:ts tryckta mandat genom ölsalu. Bötte 1 mark.

För grova söndagsbrott 1624

Tomas murmäster, en finne inhyses hos Mats Olofsson i Hammarby Södergården, gjorde sig skyldig till grova söndagsbrott med kyrkoförsum-melse, svalg, gästebåd, parlement och slagsmål den 11 april 1624. Nota, efter långlig förmanings förakt till bön och förlikning är han av Pastor och ecclesia tingsförder den 23 oktober och där av lagläsaren Erik Olovsson, fogden Anders Larsson, nämnden och prosten herr Magnus i Vallentuna sakfälld till 6 markers böter till Hammarby kyrka och stå två söndagar i vapenhuset och var gång han undandrar sig kyrkostraff böta 1 mark. Nu är en sølvsked från honom tagen och pantad för de 6 marker till kyrkian och inlagd till lösen, nota av länsman Erik i Odenslunda och fjärdingsman Jöran i Vik.

För tiggeri ”uti brandstugu” 1625

(Brandstodstiggeri var ett förbjudet oskick. Den som hade lidit skada genom brand skulle bevisa det och söka brandstod hos häradsrätten i laga ordning. Det var förbjudet att gå omkring och tiggja hjälp).

Mats Jönsson i Dalen tiggde uti brandstuga med lögn 1625 och bötte för det 1 mark till kyrkan.

För kyrkoförsummelse 1626

Herman Jakobsson i Hönsekskogen, Bråmby torp, bötte 1 mark till kyrkian och ”stog i vapenhuset tisdagen den 25 juli (Jacobi dag som var helg-dag)”. Hans brott var att han den 16 juli, som var sjätte söndagen efter Trefaldighet, trugade och hotade Bertil i Hammarby Oppgården och Mats i Dalen ifrå kyrkio, predikan och mässan och ”skaffade” dem åt Markims socken att räfsa hö på Bråmby ängfejäll Tanhammaren i Rödängien, om tre kyrkior och genom tre socknar.

För skalkhet på kyrkogården 1626

1. Eriks gosse i Vilunda och Eriks i Löt gick ur kyrkian, frå predikan, på kyrkiovallen och drev där skalkhet med bröllopsällskapet från Hönsekskogen och skadade deras redtyg. De blev av sine föräldrar straffade hemma med ris, fastän de eljest i socknestugan skulle, androm till exempel, näfsas.

2. Erik Perssons gosse från Kyrkbacken och Bertils i Oppgården drev också skalkhet på kyrkio- och klockaregården och blev straffade vid kyrkan, androm till exempel.

För otukt i kyrkan 1628

Per Olofsson på Holmen gjorde sig skyldig till otukt i kyrkan under mässan (i marginalen: im-pudentia). Bötte därför 3 mark, vilka penningar utgavs för anskaffning av päll till likbåren.

För osedlighet 1631

Karin, Mats Olofssons styvdotter i Hammarby, ryttaren Hans Thomassons kona, dömdes till böter 6 mark. Därav 1 mark till kyrkan, 1 mark till de fattige och 1 daler (= 4 mark) till Pastor för indrivning och allt sitt omak.

För osedlighet 1631

Märta Persdotter på Holmen, genom sina föräld-rars vållande bedragen av den förloparen Philip skomakare 1631. Hennes kyrkoböter, 2 penningar, är utlovade och skall indrivas.

För skandalöst beteende i kyrkan 1633

Hustru Sara i Tjursåker, Sigge Skomakares, drack brännvin förrän hon gick till absolution och Herrans högvärdiga nattvard söndagen den 20 oktober, 18 efter Trefaldighet, och skandaliserade därmed församlingen. Bötte 1 mark till Hammarby kyrka. Se Casualboken 1633. Kyrkvärden Per i Nibble förvarar penningarna i kyrkans kista.

För ogudaktighet 1633

Mårten Persson i Tjursåker begick stor impietet den 4 mars genom att vanhelga böndagen, Christi passions predikedag och sin egen sons begravningsdag genom att bjuda sin granne Per Mattsson till sig och sedan sticka honom med en kniv! Nota, har utlovat böta till kyrkan penningar 2 mark.

För ogudaktighet 1633

Lars Månsson på Holmen begick ett svårt "söndags- och begravningsbrott" 1633, då Erik Mattssons dotter begrovs, i det han "gick från kyrkan och högg en lysningshäst ihjäl". (Han har inte betalt några böter ännu 1634.)

För skörlevnad 1634

Elsa Matsdotter, hos Per Sigfridsson i tjänst, en kona som äger ett oäkta barn med Olof, Pers systerson, har nu i 18 veckor varit skild från församlingen, 4 söndagar stått sitt skamstraff på offentlig

plats, därefter undergått skriftermål och blivit i vederbörliga former offentligen avlöst. Hon har bött 3 mark kopparmynt till Hammarby kyrka, vilka penningar är inlagda i kyrkans reservat.

För brott begånget 1633

Lasse Månsson på Holmen hade i flera år tredskats undan sitt bötesstraff men 4 dag jul 1636 utlovat böta till Hammarby kyrka penningar 2 mark. Nota, betalt på prästetinget 1637, den 20 januari. Vide acta. NB. Desse 2 mark utlades strax till 1 bok papper att anteckna alla kyrkosaker uppå.

För lägerslagsmål 1638

Olof Håkansson vantmakare i Vantbola hade lägrat Anna korgbinderska, från Hans Andersson spikgubben som haver sitt tillhåll uti Väsby hos Per Bengtsson. Vide Ecclesiae Brudebok fol. 77, 78, 79, 80, 81.

Bött 2 daler kopparpenningar: I. dem fattigdom 1 mark pgr, consistorium 1 mark pgr, Pastor för allt omak 5 mark pgr, Ecclesia i Hammarby 1 mark pgr vilket är utgivet till papper att anteckna kyrkosaker utinnan etc. Så fördelt av Pastor i samråd med ecclesia och tutores.

Om dessa kyrkostraff och andra kan läsas i boken "Herr Mårten i Borgby" av Göran Strömbeck. Boken finns att köpa hos Upplands Väsby Hembygdsförening.

Almqvistaren

Om detta Poem utav mera bestode,
så skulle det rättvist få heta ett Ode;
och om många saker och ting därutinnan begrepos,
så blev det förutan all fråga ett Epos;
men nu är det så faseligen kort, att det är skam,
och är ett Epigram.

C J L Almqvist, ur Sesemana

Möte med en ordförande (Sven Odenrick, hembygdsföreningens förste ordförande 1954-67)

Träkarlen

Utöver sina andliga utförsåvur vad gällde kristen förkunnelse som herde i Eds församling, så var Sven Odenrick en mycket praktiskt lagd person. Han var ”träkarl”, d.v.s. en duktig snickare som gärna hanterade hyvel, yxa, såg, rasp, hammare och träsvur.

I radhusets nedersta våning på Vaxmyravägen hade han inrett en liten snickeriverkstad, där han utövade sitt hantverk vid sidan av den prästerliga gärningen i kyrka och församling.

Utöver tillverkning av olika träföremål, så hjälpte han folk i grannskapet med reparationer av olika trasiga föremål. Under ett stort antal år undervisade han eleverna i Väsbykolorna i träslöjd.

När vi blivit närmare bekanta, så frågade jag Sven, om han kunde tänka sig att reparera, d.v.s.

limma ihop min gamla tyska kontrabas, som stått och ginstnat i sina fogar på grund av den torra centralvärmens i vår bostad.

”Någon reparation av musikinstrument har jag tidigare aldrig gjort, eller blivit tillfrågad om. Om du vågar anförtro åt mig att reparera din bas, så vill jag gärna försöka hjälpa till efter bästa förmåga,” svarade Sven anspråkslöst.

Jag lämnade min gamla kontrabas, döpt till Selma, hos Sven i hans verkstad.

Någon vecka senare möttes vi i den dåvarande ICA-butiken vid Oxundavägen. Vi hälsade på varandra och Sven sa med nyter uppsyn: ”Nu du Jansson har jag limmat och satt sju tvingar på din Selma, så jag hoppas att det blir folk av henne, när limfogarna torkat.”

Detta var för mig ett positivt besked från den nyblivne instrumentreparatören.

När jag någon vecka senare hämtade min kontrabas, så befanns det att Sven i alla avseenden åstadkommit ett förnämligt arbete. Han hade gjort gamla Selma hel, pigg och kry. – Svens limfogar på den gamla damen höll ihop under alla de år jag sedan ägde och brukade henne. Det jobb han gjort var säkert i klass och kvalitet med vad professionella instrumentmakare kunnat åstadkomma.

När vi senare möttes i olika sammanhang, så brukade Svens stående fråga lyda: ”Hur mår Selma då, håller hon fortfarande ihop och låter som hon ska?”

När han fick mitt svar: ”Jo tack, det är prima liv i henne, både vad gäller limfogarna och tonkvaliteten,” så såg den gamle ”träkarlen” både nöjd och glad ut.

Lars E Jansson

Sigfridsgården

På Trädgårdsvägen i Runby ligger det grön- och vitrandiga hyreshuset, som vi kallar Sigfridsgården. Det blev klart 1962 och ägs av Väsbyhem.

En på sin tid välkänd företagare och kommunpolitiker i Ed har gett namn åt huset. Han hade sitt elföretag där och bodde också på den tomt, där Sigfridsgården byggdes och förändrade området kring Trädgårdsvägen och Runbyvägen.

Han hette Sigfrid Hansson och kom i unga år till Ed inflyttad från Skåne. Det var glest mellan husen i Ed på 20-talet och han blev liksom en pionjär som bosättare i Runby.

Han startade en elfirma, Hanssons El. Han skötte det eltekniska åt Eds Elektriska Distributionsförening och han hade många politiska uppdrag inom dåvarande kommunen Ed.

Redan 1932 blev han invald i kommunfullmäktige. Under tre år var han fullmäktiges ordförande. När kommunnämnden behövde en driftig ordförande 1938 valde man Sigfrid Hansson och på den posten satt han till 1951. Han var också ledamot i hälsovårdsnämnden, pensionsnämnden och byggnadsnämnden.

Det var före storkommunens tillkomst. Ed hade omkring 1.500 själar och den kommunala personalen var till antalet nästan obefintlig. De kommunala uppdragen sköttes mera ideellt, som man säger.

När jag läser gamla tidningslägg finner jag att Sigfrid Hansson hann med mycket. Det blev

också kyrkliga uppdrag i Eds församling. Han var ledamot i kyrkofullmäktige åren 1938-1962 och dess ordförande i många år.

I sin ungdom var han skånsk dragon och i Ed verkade han för bildandet av hemvärn och skytteförening. Under krigsåren arbetade han som inkvarteringschef för flyktingar. För den insatsen blev han sedermera hedrad och fick Landskommunernas Förbunds och Svenska Luftskyddsförbundets guldmedalj.

Jag hade äran att ofta träffa Sigfrid Hansson under mina arbetsår på kommunens elverk. Hanssons El var en välskött elinstallationsrörelse, som ordnade de elektriska i många av Väsbyhems fastigheter.

När Sigfridsgården 1962 var klar bodde han kvar i sitt hus ännu några år, medan firman Hanssons El flyttade in i Sigfridsgården.

Sigfrid Hansson gick ur tiden 1964. Efter några år revs hans hus och mangelboden, där han en gång haft sitt lilla kontor. Idag finns inga spår av den bosättningen.

Åren som går har en förmåga att utplåna minnen, men ännu en tid kallar vi Runbybor husen längs Trädgårdsvägen för Sigfridsgården och Olofsgården. Utsidan på Sigfridsgården längs Trädgårdsvägen har förändrats väsentligt under 2009, efter byggnation av våningshissar.

Allan Andersson

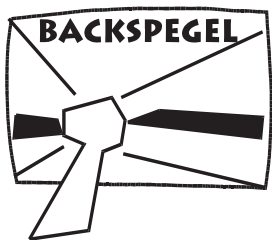
Sigfrid Hansson Elektriska AB

Allévägen 12 — Tel. 300 27

ALLA SLAG AV ELEKTRISKA INSTALLATIONER

ÄLDST PÅ PLATSEN

Vår mer än 40-åriga erfarenhet står till våra kunders förfogande

Kyrkvandring

Alla Helgons dag den 6 november 2010.

Vandrare på väg. Foto: Leif Welander

Ett finare vandringsväder kunde inte de tappra kyrkvandrarna önska sig; solen lyste från en klarblå himmel och det var någon grad runt noll.

Denna gång utgick vandringen från Fresta kyrka och alla fick ta del av lokalhistoria under vägen.

Efter elva kilometer och med trötta ben kom vi så fram till målet, Eds kyrka.

Då hade det redan börjat skymma men kyrkogården lystes upp av alla lyktor och ljus.

Detta var den åttonde kyrkvandringen och kanske den sista.

Kjerstin Björkman

Vandringsmålet, Eds Kyrka. Foto: Leif Welander

Högtidlig invigning av magasinet

Solen sken och snön låg som pudersocker över gräset den 19 november, då den gamla magasinbyggnaden högtidligen återinvigdes efter genomgången reparation. Två sallor hade tänts utanför grinden och spred rök och hemtrevlig värme omkring sig.

Glöggmingel. Foto: Leif Welander

Hembygdsföreningens ordförande, Kjerstin Björkman, höll ett inspirerat invigningstal från magasinstrappan och delade ut rosor till dem som främst medverkat till att restaureringen kommit till stånd, d.v.s. Barbro Kvist, som skött all administration, Kurt Norlin, Tommy Björkman och Björn Peterson, som alla målat huset och gjort en massa praktiskt arbete, samt Yngve Björklund, som tillverkat fönster efter gamla förlagor och

Kjerstin Björkman invigningstalar. Foto: Leif Welander

satt dem på plats.

Finansieringen av reparationerna har skett genom bidrag från projektet "Hus med historia", där föreningen konkurrerat med 400 andra bidragsökande. Sture Wärlinder från Stockholms läns hembygdsförbund gratulerade och

överlämnade en blomma och likaledes gjorde kommunalrådet Jan Holmberg, då han fullgjort uppdraget att klippa bandet i magasinporten. Färg till ommålning av magasinet m.m. har bekostats av Upplands Väsby kommun och flera kommunalråd och partiordförande var på plats för att ta del av resultatet.

Efter tal och bandklippning serverades kaffe med glögg och pepparkakor och de som ville kunde också mingla i mangårdsbyggnaden. Mer om magasinet och "Hus med historia" kan läsas på annan plats i tidningen.

Inga Lisa Gustafsson

Öppet hus i advent

Marschaller lyste upp hembygdsgårdens tun den ganska gråmulna söndag, då hembygdsgårdsföreningen hade "Öppet hus i advent." Dagens föreläsare var Alf Engström, som för en talrik skara åhörare berättade hiskeliga historier från förr.

Stämningen steg så att en brandvarnare började tjuta. Alla ljus släcktes då snabbt ner, vilket ju passade bra till de spännande historier, som berättades om nattliga besök på kyrkogårdar, skrikande gästar och andra hemskheter.

Efter Alf Engströms framträdande bjöds det på kaffe, glögg, lussekatter, pepparkakor och en stunds trivsamt samvaro. De som ville kunde också göra julfynd i mjölk-kammaren.

Inga Lisa Gustafsson

Alf Engström i berättartagen

Bro Låtgitte tar gröt-paus mellan låtarna

Grötfest

Traditionsenligt samlades en stor skara medlemmar i ladugården den 28 december för att äta gröt. Undertecknad hälsade välkommen och alla som hade namnsdag erbjöds en extra kopp kaffe.

Gröten hade en strykande åtgång liksom vörtlimpan och julmusten. Allsångshäftet togs fram mellan gröten och kaffet och alla klämde i med nya och gamla julsånger.

Bro Låtgitte förgyllde samvaron med glatt humör och spelglädje och både "Skithus-Nisse" och "Raj-Raj" lät sig höras under kvällen.

Avslutningsvis blev det dragning i gratislotteriet och många kunde vandra hem med paket under armen. En trevlig kväll!

Vi kunde även notera anmälningar till nästa års grötfest....

Inga Lisa Gustafsson

Här gäller det att ta för sig

Magasinet – ett ”hus med historia”

Rapport om arbetet med att iordningställa Magasinet under år 2010

Sent sommaren 2009 fick Hembygdsföreningen i uppdrag av Upplands Väsby kommun att även förvalta Magasinet, det sädesmagasin som ligger alldeles utanför grunden in till gården. Huset hade under många år hyrts ut till diverse ändamål och senast som lagerlokal till en hantverkare av något slag.

Vi var förstas glada över tillskottet och började fundera på vad vi skulle göra med byggnaden. Hur skulle den användas? Och den var ju i behov av upprustning! Det fanns inte längre några fönster utan fönsteröppningarna var igenspikade med plywoodskivor. Huset behövde målas utvändigt och det behövde röjas runt omkring huset. Inuti var dock huset i gott skick. Det luktade friskt av trä och efter att ha blåst bort gammalt damm och boss såg det riktigt skapligt ut. Någon belysning eller uppvärmning fanns inte då det inte var någon el dragen till byggnaden.

Det gick någon månad och vi funderade vidare. I slutet av september fick vi veta att regeringen skulle satsa 30 miljoner kronor i projektet ”Hus med historia”; 15 miljoner 2010 och lika mycket under 2011. Så här presenterades ändamålet med satsningen: ”Hus med historia är en satsning avsedd att lyfta fram det lokala kulturarvet, att med vården av byggnaderna som utgångspunkt skapa aktiviteter som lockar besökare och främjar intresset för historien.”

Det där kom ju som på beställning tyckte styrelsen och den 14 december 2009 var Tommy

Björkman, Kurt Norlin och undertecknad på ett informationsmöte om projektet på Länsstyrelsen i Stockholm. Ansökan om bidrag skulle sökas genom Länsstyrelsen och de i sin tur skulle fördela bidragen i samråd med hembygdsrörelsen både regionalt och nationellt. Ansökan skulle vara inne senast den 31 januari 2010.

Beslut togs på första styrelsemötet för året att vi skulle söka bidrag för upprustning av Magasinet. Nu startade ett intensivt arbete med att få fram allt underlag till en ansökan. Vad skulle vi ansöka om? Jo, pengar för att nyttillverka fönster enligt gammal modell och fönsterluckor till fönstren i nedervåningen. Vidare behövde vi dra in el och målarfärg till huset var ju nödvändigt. För att kunna måla måste det finnas en byggnadsställning. För att säkerställa att de bidragsberättigade åtgärderna skedde på ett antikvariskt riktigt sätt skulle också en antikvarisk expert medverka. Dessutom skulle arbetet vara publikt, dvs allmänheten skulle ha möjlighet att följa arbetet.

Vi begärde in offerter från en möbelsnickare, en elfirma och en antikvarie. Vidare ansökte vi om pengar från kommunen till målarfärg och byggnadsställning. Själva målningsarbetet och grävning för elkabel skulle vi göra själva och arbetet beräknades starta i samband med kommunens miljödag i april månad. Arbetet skulle vara slutfört senast oktober månad 2010. Dessutom skulle det finnas ett nyttjanderättsavtal, avtal mellan nyttjaren och ägaren, dvs Hembygdsföreningen och Upplands Väsby kommun. Något sådant avtal hade aldrig tidigare funnits, men nu kom ett sådant också till stånd.

Ansökan gick iväg och vi väntade ivrigt på ett beslut. Det var många som ansökte, närmare 500 hembygdsföreningar i hela Sverige, så möjligheten att just vi skulle få bidrag var ju rätt så liten. Vi hade förhoppningen att ett beslut skulle finnas till miljödagarna den 24 och 25 april då vi räknat med att sätta igång arbetet, men så var inte fallet. I stället gjorde vi en utställning med

gamla verktyg, plockade fram litteratur om gamla byggnadstekniker och visade hur vi tänkt oss att fönsterrenoveringen skulle gå till.

I maj månad kom så det muntliga beskedet att vi beviljats 31 000 kronor från projektet ”Hus med historia”. Medel till indragning av el kunde inte utgå enligt ”statuterna”. Vi fick också besked att kommunen skulle bidra med kostnad för målarfärg och byggnadsställning. Därmed kunde arbetet börja. Fönster och luckor beställdes av möbelsnickaren Yngve Björklund. Tommy Björkman, Kurt Norlin och Björn Petersson började röja runt huset, lagade takpannor och bytte ut murkna trädetaljer. De rödfärgade väggarna och målade övrigt utvändigt.

De beviljade medlen räckte knappt till fönster och fönsterluckor så några pengar till en antikvarie fanns inte. Det hela löstes elegant genom att kommunen generöst ställde upp med antikvarisk expertis och Robert Kihlén från Stadsbyggnadskontoret övervakade arbetet och skrev i oktober en slutrapport till Länsstyrelsen.

I september månad kom fönsterluckorna på plats och i mitten av oktober monterades slutligen fönstren. Det blev mycket snyggt och precis så fint som vi tänkt oss.

Därmed kunde också bidraget rekvideras från Länsstyrelsen.

Arbetet med Magasinet hade under sommaren och hösten kunnat följas av allmänheten både vid våra olika aktiviteter på gården och spontant genom alla som passerat gården och då undrat vad som gjordes. I fortsättningen kommer Magasinet att användas som dels museum och dels som utställningslokal under sommarhalvåret och då förhoppningsvis till glädje för våra besökare.

Den 19 november invigdes så Magasinet vid en liten ceremoni. Ett trettital inbjudna gäster från bl a Hembygdsförbundet både regionalt och nationellt, politiker från Upplands Väsby kommun, Hembygdsföreningens styrelse och de som arbetat med huset fick lyssna på tal och Magasinet invigdes sedan genom bandklippning av kommunalrådet Jan Holmberg.

Barbro Kvist, boställsvärd

Foto: Leif Welander

Lösning på decembervandringens frågor:

Många gick fel i jultävlingen. Det enda helt rätta svaret är insänt av Karin Rosberg. Grattis! Vinsten är utsänd per post.

Det var en gång

Att samla medicinalväxter

1908-1910 gjordes en utredning av Farmaceutiska föreningen som visade att Sverige årligen importerade medicinalväxter för mer än 100.000 kr. Växterna ansågs kunna insamlas inom landet och man uppmanade folk att insamla och även odla medicinalväxter.

Genom importen gick pengar onödigtvis ur landet och man försökte framhålla de tillfällen till arbetsförtjänster som gick förlorade för den del av befolkningen, som var oförmögna till att utföra grövre arbete; såsom barn, åldringar, lytta och dylika. Man påpekade också vådan av att stå utan läkemedel, om landet en gång skulle råka i krig.

Barnen såsom medicinalväxtingsamlare

Insamlingen av medicinalväxter är ett arbete, som i alldeles särskilt hög grad lämpar sig för barn, och varpå de jämförelsevis lätt kunna förskaffa sig inkomster. Barnen bör därför, när så kan ske, sysselsättas med medicinalväxtingsamling. De

... och därför bra som skyddsmiddel mot

20. KARBENEDIKT.
(a. avskärningsställe; b. drog)

få därvid lära sig eget arbete, att värdesätta arbetet samt att skaffa sig inkomster genom eget arbete, tre lärdomar, som sedan bliva dem till största nytta och glädje under hela livet. Av detta skäl borde alla barn, som bo i trakter, där medicinalväxter förekomma – barnen må nu tillhöra burgna eller obemedlade familjer – under lediga stunder sysselsättas med insamling av dylika. Erfarenheten har också visat, att barn, som intresserats för denna sak, blivit så förtjusta i att samla läkeväxter, att de knappast unnat sig tid att leka. Att de sålunda förtjänta pengarna av barnen själva skola insättas på egen räkning på sparbanken, är självklart. På detta sätt uppmanas även sparsamhetskänslan hos de unga.

Åldringar som medicinalväxtingsamlare

På våra ålderdomshem liksom i backstugorna ute på landsbygden bo många äldre män och kvinnor, som inte längre äga kroppskrafter nog att utföra

21. KRUSMYNTA.
(a. avskärningsställe; b. torkat blad)

tyngre arbeten. Deras inkomster eller understöd är vanligtvis mycket knappa, och därför har en extra slant till förbättring av den vanligtvis klena kosten för dem synnerligen högt värde. En dylik extraslant kunna dessa människor relativt lätt förskaffa sig genom insamling av medicinalväxter.

Uppsammlare av medicinalväxter

Om själva insamlingen av medicinalväxter i främsta rummet bör ombesörjas av barn och åldringar eller andra, som sakna kroppskrafter för tyngre arbeten, så fordras för uppsamlingen av skörden personer, som är intresserade av saken och på samma gång är affärsmän. Erfarenheten har redan visat, att hela denna sak bäst ordnas, om en person i en trakt, där tillgång på den ena eller andra medicinalväxten finns, sätter sig i spetsen för insamlingen och uppköper skörden, sköter torkning, inpackning och försändning. På samma sätt har uppsamlingen av skogsbären ordnats, till fördel för alla parter.

En av de största svårigheterna för svensk insamling av medicinalväxter hade varit att söka i allmogens ofta nog fullständiga obekantskap med de växter, som användes inom medicinen. Därför utgavs några år efter slutförd utredning åtminstone en ”folkskrift” med färgglada avbildningar av de viktigaste medicinalväxterna. Vid växtbeskrivningarna har man använt växtens officiella namn, men även olika lokala benämningar, sedan det visat sig att då man försökt insamla ”hästfibbla” och inte fått in just någonting, börjat kalla växten ”slättergubbe” och då fått in stora mängder.

Inte bara växter utan även bär, t.ex. blåbär och enbär var efterfrågade. Bärtork fanns i Urshult, Värnamo, Mariefred, Torsby, Eldris, Bergsjö, Trehörningsjö, Hoting, Stensele, Sorsele, Nordsjö och Älvsbyn den här tiden.

Förteckningen över medicinalväxter, lämpliga att insamla, är lång i den tidigare nämnda folkskriften, beroende på att man tagit med de lokala växtnamnen. Alltså kan man hitta t.ex. Ålandsrot under rubriken Alant, Alantkrissla och Ålandskrissla. Rölleka kan också återfinnas under namnen Backhumle, Farfarstobak, Flengräs, Fraggört, Karibacka, Millefolium, Per i Backe, Olsmässgräs eller Olgräs.

I förteckningen beskrivs förekomsten av växten, dess utseende, när och hur man ska skörda, hur torkningen skall ske, hur stor mängd man kan beräknas plocka på en timme samt hur torkningsresultatet blir, t.ex. 4 kg färska blommor lämnar 1 kg torkade.

Svenska Medicinalväxtföreningen gav årligen ut en priskurant så att man kunde hålla sig à jour med de aktuella inköpriserna.

Exempel på beskrivning av en växt:

Blodrot

Potentilla erecta (L) (Dalla Torre)

Ortnamn. Blodestilla (Västergötland), Fårarot (Skåne), Solöjda (Västerbotten).

Förekomst. Allmän på gräsmarker över hela landet.

Utseende. Mångårig ört med 15-30 cm långa stjälkar med 3-5 fingrade, på båda sidor gröna blad med 4-taliga, gula blommor.

Skörd. Om våren, innan bladen slagit ut, eller om hösten, då örtståndet börjar vissna, uppgrävas rotstockarna, befrias väl från jord och birötter samt torkas på luftig plats. För att man vid skörden ska kunna veta var rotstockarna är att söka, är det lämpligt att under växttiden medelst pinnar utmärka de platser, där blodroten förekommer. 3 kg färska rotstockar kunna insamlas per timme.

Torkningsresultat. 2½ kg färska rotstockar lämna 1 kg torkade.

Som jag kan förstå var insamling och torkning (såvida ingen uppköpare fanns) av medicinalväxter ingenting för latmaskar, även om det ansågs att barn, åldringar och funktionshindrade skulle ägna sig åt dessa sysslor. Tillgången på växter och bär var förmodligen större i början av 1900-talet än idag, men inget nutida barn skulle gräva upp 2½ kg blodrot på en timme.

Vad man använde växterna till framgår inte, det får man leta efter i andra skrifter.

Inga Lisa Gustafsson

Källa: Insamling av Medicinalväxter av Gustaf Lind och Nils de Verdier

Så har åren gått i gamla Väsby

1997 skrev Sixten Berg (f.d. kulturchef i Upplands Väsby) följande texter till en fotoutställning, gjord redan 1989 av Thomas Olsson.

Fotografierna får man tänka sig, för dem har vi inte. För dem som minns går det säkert ändå bra att följa med i texten och för dem som inte minns blir berättelsen ny.

Järnvägen – Väsby Verkstäder – Skultuna-borna – Samhället

Järnvägen Stockholm Uppsala, som invigdes 1866 öppnade omvärlden för Väsbyborna. Nu fanns första förutsättningarna för omvandling från jordbruks- till industrisamhälle. – Järnväg och billig tomtmark lockade hit metallindustrin. Allt gods transporterades på järnväg under den första tiden. Ett stationshus uppfördes 1907 och ett godsmagasin 1895. Det är idag omvandlat till puben Magasinet.

1903 uppförde Anton Tamm Väsby Verkstäder, 150 m sydost om järnvägsstationen. Det blev ortens första industribyggnad. Där tillverkades bl.a. mässing- och kopparrör.

En första driftsperiod 1903-21 med 50-60 anställda avslutades med en storstilad felsatsning på tråddragning och plåtvalsverk.

Efter nystart 1928 med modern teknik blev det pressgjutning i olika metallegeringar och snart pressning av bakelit till bostadsinredning, bilar m.m. Antalet anställda femdubblades till över 250. Från 1950-talet tillkom en rad plastprodukter fram till nedläggningen 1981.

Väsby Verkstäder bytte flera gånger ägare och namn; Finspongs Metallverk, Svenska Metallverken, Väsbyverken, dotterbolag inom Grängeskoncernen. I folkmun kallades anläggningarna hela tiden ”Messingen.”

Läs mera i ”Kvarteret Messingen och Väsby Verkstäder”, Skrifter om Väsby 1, 1989!

Här på orten fanns inga yrkeskunniga metallarbetare. När Anton Tamm etablerade verkstadsdrift i Väsby så tog han därför med sig några arbetare från Skultuna Messingsbruk, där han tidigare hade varit disponent.

Ortsbefolkningen var inte alltför vänligt sinnad mot folket från Skultuna under den första tiden. De sågs som revolutionära bråkstakar och skulle hållas kort. Bl.a. lade man hinder i vägen för dem när de skulle köpa mjölk på gårdarna runt Väsby.

Den enda bebyggelse som fanns i Väsby innan verkstädernas etablering utgjordes av några stationsbyggnader, en handelsbod med bostad, ett missionshus och en mindre snickerifabrik, i övrigt var det bara åkermark.

En av metallarbetarna från Skultuna byggde upp arbetarbaracken Marieborg 1904. Runt Väsby Verkstäder växte det snart upp ett litet samhälle. Kvarteren fick namn efter verkstäderna. Den första stadsplanen upprättades 1910 och visar expansionen i de centrala delarna.

Optimus – en blåslampa för bygden Väsby

1909 startade Optimus tillverkning av fotogenkök och blåslampor i Väsby. I första etappen fick 75 personer arbete vid fabriken. Ett flertal var kvinnor och barn. Rätt snart var antalet anställda 300.

Optimusfabriken blev Upplands Väsby's största metallindustri. Optimus fotogenkök, stormlyktor, blåslampor, hänglås m.m. blev välkända i flera världsdelar. Även mark- och grusaffärer gav stora inkomster. Driften lades ned 1983.

Optimus etablering kom att sätta fart på bygden. Företaget uppförde över hundra villkor och flera arbetarkaserner i närheten av fabriksområdet. Invånarantalet fördubblades i kommunen till c:a 1 500 personer.

Arbetare och tjänstemän fick amorteringsvägen köpa in sig i villorna av företaget. De kostade c:a 6 000 kr och betalades av med 5-6 kr i veckan. Beloppet drogs direkt på lönen. En del klarade inte av lånen, då gick villorna tillbaka till Optimus eller såldes på exekutiv auktion.

En typisk 1½ plans villa hade på n b 2 rum och kök på c:a 40 kvm. Vanligt var att man hyrde ut övervåningen till ett par ungarlar för att klara av lånen.

Folkrörelserna växer fram med kamp och ideal

År 1897 uppfördes Missionshuset. Det blev en samlingspunkt för unga och gamla under den första tiden. Missionsförsamlingen hade bildats 1895.

Långt tidigare hade Lovisa Mattsson, ”Tant Lova”, grundlagt ortens frikyrkorörelse genom söndagsskola för barn och möten för vuxna i sin lilla stuga. Hon var en av de profiler, som ställde sig i spetsen för en folk rörelse.

”Konsumtionsföreningen Enighet” ville bedriva kontanthandel och påverka matpriser m.m. Några pionjärer bland metallarbetarna tog tidigt hem varor för kooperativ handel, och byggde 1907 den första Konsumbutiken, en liten barack mitt emot järnvägsstationen. I början höll man bara öppet på kvällarna. Sedan växte det upp flera Konsumbutiker i Wäsby omnejd.

Försäljningen gick väldigt bra, och rätt snart måste man bygga en större butik. Den stod klar på samma tomt 1914.

Superi och hembränning hörde till det växande industrisamhällets problem. 1906 bildade Wäsby arbetare nykterhetslogen ”Signalen nr 476” inom orden Verdandi.

Sedan ett par år fanns även den liberalt orienterade Templarordens nykterhetsloge. Ortens religiösa ”småfolk” hade redan 1889 bildat ”Wäsby Blåbandsförening.”

Den organisationsvana gruppen metallarbetare från Skultuna Messingsbruk blev startmotorn i Wäsby arbetarrörelse. Först bildades avdelning 124 av Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet, 18 mars 1906.

Det första årets 31 medlemmar organiserade även sin kamp för obligatorisk sjukkasse, bibehållen sysselsättning och höjda löner från 25 till 32 öre i timmen, samt förkortning av arbetstiden till 57 timmar i veckan.

På deras initiativ bilades Nykterhets-, Konsumtions- och Folkets Hus-förening.

Samhällsproblemen angreps politiskt genom en socialdemokratisk organisation, ”Wäsby Arbetarekommun”, 21 mars 1909. Snart bildades arbetarekommuner även i Fresta (1914) och Ed

(1922), samt ungdoms- och kvinnoklubbar.

Allmän rösträtt, 8-timmars normal arbetsdag, bättre vägar, bättre folkhälsa genom rent vatten och ordnade avlopp stod främst på den politiska dagordningen.

En förgrundsfigur var Elis Eriksson från socialdemokratiska ungdomsklubben, snart ledare för de vänstersocialister/kommunisterna som startade en egen arbetarekommun 1917. Han uppträdde även som skådespelare i lokala amatörrevyer. Området bakom Medborgarhuset är uppkallat efter honom (Elis park).

Folkets Hus invigdes 31 oktober 1909 av Hjalmar Branting efter en stor ideell arbetsinsats. Här fick man rymliga lokaler för möten, dans, bio, teater m.m.

I anslutning till huset anlades några år senare Folkets Park.

Lantarbetarna - i Centrum – Umgängesliv – och idrott

1920 bestod Första Maj-demonstrationen huvudsakligen av lantarbetare. De utgjorde 80-90 procent av arbetarekommunens medlemmar.

Lantarbetarna löd under ”statssystemet”, där de huvudsakligen avlönades in natura. Mjölkningsplikt bittida och sent för hustrurna, usla vägglösbaracker att bo i, 10 timmars arbetsdag och ständiga flyttningar hörde till villkoren, innan detta system avskaffades 1945.

Upplands lantarbetareförbund genomförde 1919 och 1925 stora strejkaktioner, bl.a. med statare i Ed, Fresta och Hammarby. Arbetsgivarnas strejk-brytargrupper, ”Rädda skörden” m.fl. provocerade till sammanstötningar.

För nöjen och underhållning anlade wäsbyborna Folkets Park 1917.

Ända in på 1940-talet samlades folk i gryningen till gökottor, en sorts stora knytkalas ute i naturen med picknickkorgar, kortlekar och instrument. Särskilt ofta höll man till i backslutningen öster om Smedby gård och i Enbacken ovanför nuvarande Energifverket.

Flera festplatser och caféer, promenader i naturen och gamla centrum var andra inslag i umgängeslivet.

Väsbyidrotten startade med löpning, cykling och stafetter längs grusvägarna. För brottning och boxning fanns Folkets Hus. Fotboll spelades tidigt på ångsmark eller grusplaner. Vintertid höll man på med bandy, bl.a. på Edssjön.

Bollstanäs Sportklubb, BSK, bildades 1922 och Väsby Idrottsklubb, VIK, 1924.

Skytterörelsen utan militarism lockade även folk från arbetarrörelsen. Skyttepaviljongen var dessutom en populär festlokal i början av seklet. Den låg nära nuvarande Energiverket.

30-talet – Metallindustrins & arbetarnas Väsby

I Ed, Fresta och Hammarby kommuner – dagens Upplands Väsby – fanns omkring 5 000 människor. Omkring 1 500 av dessa, halva Hammarby, bodde i Väsby villastad eller i Runby inom gränserna för Oscar Bladhs flygfoto från 1935.

Optimus, Metallverken och Bleckemballage betydde arbete och bostäder. Allt dominerades av metallindustrin och deras direktörer. Arbetarna kallade Optimus ”Hemmet” och deras matsal ”Mojsen” eller ”Konstgödnigen”.

Optimus ägde merparten av marken, ett flertal arbetarbaracker, grusgropen m.m. Deras VD var länge Kommunalnämndens ordförande i Hammarby, Gilbert Otterström 1915-1933. Många arbetare bodde i de villor, som företaget låtit uppföra. Företaget sålde mjölk och potatis m.m. från sitt jordbruk, Stora och Lilla Vilunda, dessutom billig ved och fotogen.

Arbetarna idrottade på Optimusvallen och tjäns-temännen spelade tennis.

Samhällets utveckling var helt beroende av de exportinkomster som Optimus fick in vid försäljning av sina industriprodukter.

Väsby villastads kvarter, gator, arbetarbaracker och villkor fick genom industrin namn som Sotgränd, Industrivägen, Optimusvägen i kvarteren Brännaren, Lågan, Messingen, Arbetaren o.s.v. Husen döptes av familjerna till Vilhelmsberg, Margithill, Marieborg etc. Från industrin kom husnamn som 42:an, Tennbo, Köklunda, Optima. Med tillsats av folkhumor fick arbetarbaracker heta Kistan, Kolingsborg, Löteborg, Ungkarlsborg etc.

I de omoderna villorna trängdes ofta barnfamiljerna i 1-2 rum och kök. Uthyrningsrum gav tillskott till hyran. Hyra och skatteskulder m.m. drogs direkt på lönen. Husen ägdes främst av Optimus. Anställda fick låna av företagen för att köpa mark och bygga villor. Vatten och avlopp började dras in.

Utomhus var miljön härligt frisk och naturskön. Barnen fiskade i Väsbyån och badade mestadels i Edssjön. Vid järnvägsstationen fanns Väsby gamla handelscentrum, och där umgicks man också på kvällarna.

Socialdemokratiska arbetarekommuner hade bildats i Hammarby 1909, Fresta 1914 och Ed 1922. ”S” fick kommunal majoritet i Ed och Hammarby 1934. Kommunalnämndens ordförande i Hammarby, Gunnar Lindkvist, var ”ställare” på Optimus.

40-talet – i krigets skugga – fosterlandet – metallstrejken

Idrotta och strunta i fack och politik, uppmanades arbetarna av företagsledningen. Men de anställda satsade på både arbetarrörelse och sport. Särskilt nära arbetarrörelsen stod brottning, boxning, fotboll, bandy och friidrott.

Väsby moderna musikliv föddes 1946 i ABF:s musikcirkel. Pengar till instrument och noter fick man från Svenska Metallverken, verkstadsklubben och ABF. Helge Kinell var ledare och bildade 1948 Väsby Musiksällskap.

På pensionat Solhagen hölls många föreningsmöten med efterföljande middag och dans.

Föreläsningsföreningen arrangerade talrika information- och upplysningsmöten. Valet av föreläsare och ämnen omspände allt från religion till naturvetenskap. Elise Ottesen-Jensen var en av dem som fyllde gamla Folkets Hus till sista plats, när hon engagerat framförde sin syn på sexualitet och samlevnadsfrågor.

Under trycket från det nazistiska hotet mot vår frihet tågade även arbetarrörelsens organisationer på Svenska Flaggans dag 1942 till Optimusvallen ”för fosterlandet”. I Stockholm slöt man upp över partigränserna till ett Medborgartåg.

Hugo Sabel berättar att det var lätt att få folk

till Hemvärnet. Alla var medvetna om vad som hände ute i Europa. Det är lätt att tänka sig vilka som skulle hamna i koncentrationsläger vid en ockupation.

Metallindustrin utförde omfattande precisionsarbeten åt försvaret; tidvis arbetade man 60 timmar i veckan mot normalt 48 timmar. Arbetarna pressades av ackordsarbete och olycksrisker i dålig arbetsmiljö.

Krigsårens sänkta reallöner och andra försaker orsakade ett uppdämt missnöje. En socialistisk facklig opposition drev 1945 fram den landsomfattande Metallstrejken. Efter fem månader kunde arbetarna vid Optimus och Bleckemballage summera ett blygsamt resultat. ”8 öre i timmen påökt och en dansbana.” Några hade utnyttjat den lediga tiden till att bygga en dansbana i Folkets Park.

Arbetsledaren vid Optimus, Olle Hansen, skötte kommunens och ABF:s bibliotek. Föreläsningssällskapet var sedan 1906 en annan kulturell ryggrad. Där framträdde föreläsare som Hinke Berggren, E H Thörnberg, Elise Ottesen-Jensen, Sven Lidman. Föreningen låg nere under 40-talet, men återuppstod 1955-62 med Lars Madsén m.fl. som föreläsare.

Centrum för möten, dans och andra festligheter var Kairo, Solhagens Pensionat och Folkets Hus, men också utedansbanor som Folkets Park, Bollstanäs Festplats och ”Bonnlunda” i Odenslunda Hage.

Kvinnoklubbarna kämpade för skolmåltider och lekplatser. Beredskapsliv och vedhuggning någonstans i Sverige var ”gubbarnas” öde.

Revytext om årsklass -43: ”Om fienden se'n kommer, då ska jag skrika te', att passa er för svenskarna för dom kan hugga ve'.

50-talet – storkommun – invandring – välfärd

Utbyggnad av offentlig service krävde tillräckligt antal invånare. Hammarby kommun, och under stort motstånd, Ed och Fresta kommuner, slogs 1952 samman till Upplands Väsby ”storkommun”, som fick 6 500 invånare.

Industrin värvade arbetare bland invandrare från

Norrland, Estland och framför allt från Finland. Metallverken hade c:a 300 anställda, tidvis dubbelt så många, och Optimus c:a 300. Befolkningen ökade med 30 procent till c:a 9 000 under 50-talet.

Hugo Sabel försökte bromsa skövlingen av grusåsarna.

Trångboddheten var stor och det var omöjligt att få tag på en lägenhet, om man inte var anställd i industrin. Bristen på bostäder förblev stor, och företagen hyrde in sig överallt, t.o.m. i en husbåt vid Kairo.

Flyttlassen gick till de första 1 400 moderna lägenheterna hos Stiftelsen Väsbyhems föregångare och senare till HSB i centrala Upplands Väsby. ”Stjärnhusen” i Runby började byggas.

Hyresgästföreningens avdelning startade 1951.

Till WC och badrum, från utedass och slaskgropar på gården, kom familjer, som trängts och frusit i rum och kök i Väsby villastad. ”Djävlar vad stolt man var”, sa' Lennart Sandberg, en av de som flyttat.

Jordbruket dominerade i de glesbebyggda delarna av kommunen; i Bollstanäs fanns ett otal trädgårdsmästerier.

Sveriges sociala trygghet fördjupades från ”vaggan till graven”: allmänna barnbidrag 1948, allmän sjukförsäkring 1953, ATP 1959. Timförtjänsten i industrin ökade reellt med 70 procent till mitten av 50-talet, och antalet hemmafruar har aldrig varit större.

Vid 50-talets slut sade Metallavdelningens kassör Magnus Björkman: ”Vi i arbetarrörelsen har nu fått det så pass bra, att vi ska sluta kräva nämnvärda förbättringar. Tappar vi det här, så får den svenska arbetaren aldrig mer så bra villkor.”

Här slutar Sixten Bergs text. Samhällets utveckling från 1960 och framåt får någon annan beskriva.

Forntida fynd från fartyg i Fysingen?

På Historiska museet finns sedan 1880-talet en bronsstatyett, 26 cm hög, föreställande en atletisk yngling med bekransat huvud och en offerskål i ena handen. Innan statyetten kom till Historiska museet hade den funnits på Drottningholm och därefter på Nationalmuseum.

Man vet inte mycket om statyetten egentligen, utom att den är från romersk järnålder. Den påträffades någon gång på 1700-talet i sjön Fysingen ”mellan Erlinghundra, Seminghundra och Vallentuna härad.” Exakt när och under vilka omständigheter är hittills okänt. Fyndrapporten är alltså mager och man vet inte hur det gick till när den kom upp ur Fysingens vatten och man vet ingenting om var den legat. Antagligen har den följt med någon fiskares nät, eftersom det anges att den var funnen ”i Fysingen”. Kanske har den ingått i lasten i något handelsfartyg som gått i kvav.

Visserligen vet man ingenting om när detta i så fall skulle ha inträffat, men det var nog inte senare än för tusen år sedan, då vattenståndet var cirka fem meter högre än idag. Fysingen var då en del av Mälaren och våra trakter var delvis skärgård.

Kanske vraket ligger kvar tillsammans med rester av skeppslasten? Om man kände till var statyetten hittades, kanske man kunde hitta flera.

Inga Lisa Gustafsson

Källa: Upplands Väsby Nytt

Foto: Väsby Nytt

Valberedningen ska före årsmötet den 19 mars 2011 hitta ersättare till avgående ledamöter och ersättare samt andra funktionärer i vår förening.

Du som kan ställa upp eller känner någon lämplig kandidat – kontakta valberedningen

Anna-Liisa Bergman 070-469 92 71

Leif Welander 590 843 19

Ove Jansson

Om aspar

En asp? Kan det vara något att skriva om? Ett skräpträd som bara duger att göra tändstickor av.

Nere i åkerkanten vid vårt lilla sommarhus växte en hel rad av unga aspar. Även om det var nästan vindstilla, darrade bladen. Mamma sa att det berodde på att Judas hängde sig i en asp. Fanns det verkligen aspar i Palestina?

Bladen var runda, fint vågtandade och med en aning uppböjda kanter. När det regnade, samlades det mängder av vatten på bladen.

Det två småsyrtrarna hänger förväntansfullt i fönstret. Är det bara en skur eller ska de regna hela dagen? Dropparna blir glesare, nu är det dags. Flickorna ålar sig ur kläderna och hör inte mammas rop om att lägga dem ordentligt på soffan. Ut i det våta gräset, ner till asparna! Stammarna är inte tjockare än att flickhänder kan ta om dem och ruska. En glittrande, rysande sval dusch faller över våra nakna kroppar. Skratt och skrik, den aspen är min!

Mamma tar emot två huttrande flickor och gnugar oss torra och varma tills det hettar i skinnet.

När jag kom till det gröna huset, där jag bor sedan länge, stod det en stor gammal asp i ett hörn av trädgården. Kanske hade någon för många år sedan huggit av den första lilla telningen. På asparnas vis hade den slagit rotskott och nu hade trädet inte en utan fyra stammar, alla nästan lika imponerande kraftiga. Den höga lövkronan bildade ett grönt moln, tätt som en vägg på sommaren. Den skymde solen och vi satt i skuggan i våra sköna solstolar.

I september skiftade aspen färg, från mörkt sensommargrönt till lysande gult och ibland, om sommaren varit nådig, till rött i flammande nyanser. I oktober falnade brasan och löven började falla. Samma bestörtning varje år: hur kan det bli så mycket löv? Dag efter dag fyllde vi skottkärran och tömde den på komposten. När höstregnen kom blev asplöven till en tjock, seg massa. Oftast hann snön lägga sitt täcke innan alla löv var hopkryddade och bortkörda. På våren hade blåsipporna ett styvt arbete att ta sig igenom den hårda skorpan av torra asplöv.

Men våren var aspens glanstid. Marssolen lyste på de silvriga stammarna. Den lockade fram långa, ludna hängen på de nakna grenarna. När lövsprickningen började, svepte sig det stora trädet i en genomskinlig, ljusgrön slöja där koltrasten satt gömd och spelade på kvällarna.

Jag kände varmt för aspen på våren och avskydde den på senhösten. Åren gick och slutligen var beslutet klart: aspen måste bort. När jag knöt det gula bandet kring de tjocka stammarna för att visa sågaren vilket träd som skulle fällas, kände jag mig som en förrädare – som Judas.

Det blev ett stort hål i luften, där aspens krona hade brett ut sig och stubben kändes anklagande när jag gick förbi. Men trädgården blev ljus och solig, tomaterna mognade och vi fick sätta upp en randig parasoll över frukostbordet. Det var skönt att slippa kratta löv hela hösten.

I stället går jag med sekatorn och klipper askskott, som kommer upp i myriader. Det gamla trädet har inte gett upp.

Gunnel Blücher

Hjälp till fattiga skolbarn

”Ett litet fattigt barn jag är, men glad jag är ändå”, står det i visan.

Fattiga barn kanske ändå inte har varit så glada alla gånger som i visan. Många berättelser från sekelskiftet 1800-1900 vittnar om att det var problem för fattiga familjer att hålla många barn i skolan på grund av att man inte hade kläder åt dem. Särskilt svårt var det vintertid, när det var kallt, både med skor och kläder.

Enligt §50 i fattigvårdslagen av den 14 juni 1918 hade fattigvården skyldighet att ingripa och bistå de fattigaste familjerna med kläder och skodon till skolbarn. Om man var sex år och inte gick i skolan var man ställd utanför denna hjälp till skor och kläder.

Av undersökningar framgår att på 1870-talet fick c:a 30 % av skolbarnen fattigvårdshjälp. På 1910-talet hade hjälpen sjunkit till att omfatta 10-15 %. I de större städerna tillsatte i regel fattigvården en speciell skolkommitté för behovsprövning och utdelning av skolkläder. Denna verksamhet sköttes naturligtvis i nära samarbete med skolan och kanske helt av skolstyrelsen. För att få kläder

eller bidrag måste föräldrarna ansöka om detta på en särskild blankett och sedan gjorde man en noggrann behovsprövning.

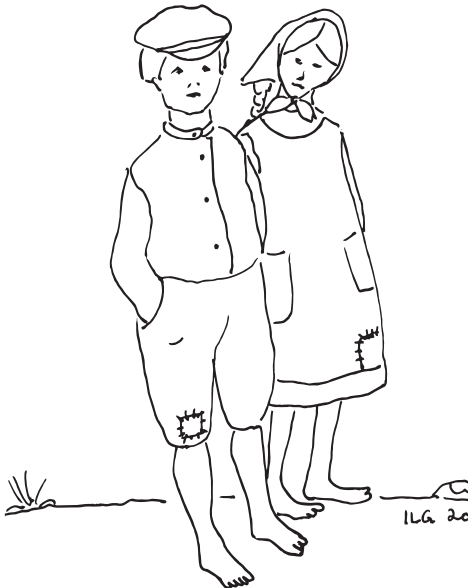
Utdelning av kläder som beviljats kunde gå till på olika sätt. På 1910-1920-talet var det mycket vanligt att man fick infinna sig i någon speciell lokal för att ta emot sina kläder. Kläderna var i regel av billigt tyg, inget snitt eller någon fantasi i modellerna och stora serier i samma färger och mönster. De som fick fattigvårdskläderna till sina barn ville nog hålla det hemligt, men fattigvårdskläderna igenkändes på långt håll och många barn blev retade för att de hade sådana. De första skorna som delades ut var i regel trätofflor med läderskaft och var det 20 grader kallt så hördes det att det var ett par fattigskor som klapprade i kylan. På 1930-1940-talet blev det mera vanligt att fattigvården gjorde upp med en eller två firmor, dit de fattiga fick komma och ta ut kläder till en viss summa på speciella rekvisitioner.

I en ny lag av 1937 fick skolstyrelsen nya direktiv när det gällde kläder till fattiga skolbarn. Direktiven sade att valet och behovet av typen av klädesplagg skulle ske i samråd med barnens föräldrar. På så sätt skulle man slippa den speciella markeringen.

En ny svår fattigperiod uppstod i vårt land under andra världskriget, då många fäder blev inkallade till militärtjänst och mödrar och barn skulle leva på små bidrag.

Från 1950-talet blev det helt fritt i de flesta kommuner att välja var man ville hämta beviljade kläder. 1957 försvann fattigvården och ersattes av socialhjälp. Då är vi nästan inne i modern tid. Många barn är fattiga även idag och behöver samhällets stöd på olika sätt, men klappa omkring på träskobottnar som markerar deras sociala status behöver de i alla fall inte.

Inga Lisa Gustafsson

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

**Upplands Väsby
Hembygdsförening**

Årsmöte

Hembygdsföreningens medlemmar kallas härmed stadgeenligt till ordinarie årsmöte i ladugården lördagen den 19 mars kl 13 i Ladugården, Hembygdsgården.

- Carl Håkan Essmar sjunger och berättar om Bellman.
- Kaffeservering

Verksamhetsberättelse, bokslut och revisionsberättelse tillhandahålles på årsmötet eller rekvireras från styrelsen. Eventuella motioner skall vara styrelsen tillhanda senast tre veckor före mötet.

Välkomna!

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

”Gunnegutta”

Vid höstterminens början 1938 stod den nya Fredhällsskolan klar att ta emot de första eleverna.

Vi var ett antal gossar från Fredhäll, Kristineberg och Essingeöarna som kom att utgöra en ny 5:e klass. Vår nye klassföreståndare hette Sven Högberg, en viril man i sina bästa år, som befanns ha fasthet och humor som sina främsta egenskaper. Däremot var hans musikaliska förmåga nollställd. Detta märkte vi redan efter en kort tids samvaro med vår nye magister.

Sven Högbergs bristande musikalitet spelade mindre roll, då vi nu för första gången fick en speciell lärarinna i ämnet musik och sång. Damen i fråga gick under namnet ”Gunnegutta”. Hennes person tarvar en egen liten beskrivning, både beträffande hennes personliga exteriör och hennes sätt att leda lektionerna.

Vad denna lärarinna egentligen hette visste nog ingen av oss elever. Frågan är om ens skolans rektor och det övriga lärarkollegiet ägde den kännedomen. Hon var och förblev ”Gunnegutta” för oss, denna mycket märkliga dam. Hon var utrustad med ett stort, yvigt eldrött hår ovan ett fyrkantigt, nästan manligt, anlete, med en väl tilltagen s.k. potatisnäsa, som skimrade i en lätt blåviolett färgton.

”Gunnegutta” var med andra ord långt fjärrad från kvinnliga skönhetsideal. Hon talade till oss elever med en något bedagad sopranröst i högt register. Varje replik ur hennes mun påminde på något sätt om, hur gamla operasångerskor på nedgång kan låta, utan att förstå att de borde ha dragit sig tillbaka från scenen för länge sedan.

Sångektionerna som leddes av fröken ”Gunnegutta” hölls i skolans moderna, ljusa aula, där det fanns en stor svart konsertflygel stående på podiet. Under lektionerna satt vår lärarinna vid flygeln högt ovanför huvudena på oss elever, som fyllde de två främsta bänkraderna i salongen. Vårt intresse för sångektionerna befanns sig knappast på någon höjdpunkt. Några av oss hade dessutom börjat komma i målbrötet, vilket knappast ökade vår lust och förmåga att sjunga rent och vackert.

Efter att Walt Disneys storfilm ”Snövit och de sju dvärgarna” med dess populära sånger haft premiär i Stockholm och övriga Sverige, så gick en stor del av svenska folket, båda barn och vuxna, och nynnade på de trevliga melodierna ur filmen, t.ex. ”Hej hå, hej hå, vi hem från gruvan gå,” eller ”Jag fångade en räven en dag,” med flera.

Nu ville ”Gunnegutta” visa oss små lymlar hur vänlig och ämabel hon kunde vara, trots vårt i dagen lagda ointresse för hennes undervisning. När vi samlats i aulan för sångektion, så sa hon: ”Om ni nu sitter riktigt stilla och tysta, så ska ni få lära er att sjunga några av de vackra sångerna ur den nya filmen om Snövit och de sju dvärgarna, det blir väl roligt?” – Hennes förslag möttes av en kompakt tystnad från oss tjugofem små busar, som satt där nedanför henne.

Så startade inläringen av sångerna. ”Gunnegutta” gjorde här ett stort och fatalt pedagogiskt misstag i och med att den första sången vi skulle öva in under hennes ledning av: ”Jag önskar att prinzen jag har kär skall komma idag.” – Ssss, de´ där e´ ju en typisk tjejsång. Inte kan väl vi killar sitta å´ önska att prinzen ska komma, de´ verkar ju inte riktigt klokt.” Så gick snacket mellan oss klasskompisar. ”Att kärringen där oppe på scenen e´ lite´ ding i bollen har man velan haft på känn, men de´ här hon kommer me´ nu e´ ju rena botten.”

”Gunnegutta” hade nu kommit upp i ett högt varv. Hon slog an några rena ackord på flygeln, lade huvudet på sned och såg ner på oss gossar med något skälmskt i blicken. Så bröstade hon av med sin genomträngande, något spruckna sopranstämma: ”JAG ÖNSKAR, JAG ÖNSKAR, PRINSEN JAG HAR KÄR SKALL KOMMA, SKALL KOMMA I DAG...” o.s.v.

Vi killar satt mest och försökte reducera det höga decibeltalet hon åstadkom med sin sång, genom att vi stack fingrarna i öronen. Samtidigt grimaserade vi illa, som om vi hade ont överallt.

När ”Gunnegutta” under sången och spelet kommit i någon slags trance, så gjorde en av killarna i klassen, Lennart Adolfsson, slag i saken. För

att fly undan sånglektionen och oväsendet från podiet, började han krypa mot aulans utgångsdörr. Han startade från andra bänkraden och kröp mellan bänkraderna i ett slags zig-zag-mönster. Lärarinnan var nu så helt uppe i sina sångliga och pedagogiska bestyr, att hon inte märkte att en av de små gossarna i salongen var på rymmen från lektionen och hennes sångliga lockrop på prinsen som fanns någonstans där ute på de stora vidderna.

Vi andra killar satt nu knäpptysta och höll tummarna för rymlingen. Vi såg med stor spänning, hur Lennart nu nalkades målet för sin flykt, aulans utgångsdörr.

"Gunnegutta" trodde förmodligen att det moderna repertoarvalet som hon nu föreslagit, var anledningen till att de vanligen så bråkiga gossarna nu satt tysta och snälla och på ett föredömligt sätt följde lektionen. Detta var i sanning ett nytt pedagogiskt grepp, väl värt att följa upp, enligt henne förmenande.

Den flyende Lennart nådde slutligen dörren. Han öppnade den försiktigt för att snabbt kunna smita ut i foajén till den stora, tysta friheten utan skönsång av "Gunnegutta". Trodde han! När han

smet ut genom dörren, gick han rakt i armarna på vår klassföreståndare Sven Högberg, som just var på väg till aulan. Tabblå!

Följande lektion som hölls av magister Högberg, startade med ett offentligt förhör med "rymlingen" Lennart. Första frågan löd: "Vad tycker du egentligen om skolan, Lennart?" Denne svarade: "Egentligen tycker jag inte alls om skolan." Nästa fråga: "Vad tror du att detta kan bero på?" Efter en lång paus svarade Lennart: "Det är nog för att skolan förstör ju hela livet för en."

Detta klara besked gjorde att hela förhöret på något sätt kom av sig. Vi såg alla, hur det ryckte i skrattpusklarna på vår stronge lärare. Han gjorde nu allt för att försöka rätta till sina anletsdrag och anta en allvarlig min. När detta misslyckades, så klappade "majjen" sin elev Lennart på huvudet och sade med ett brett leende: "Käre Lennart, om du inte gillar att gå i skolan, så gör för den skulle inte om det här en gång till. Gå nu och sätt dig på din plats och försök tänka dig in i vad som skulle hända dig om du inte fick lära dig att läsa, skriva och räkna. Det vore nog inte så lyckat inför fortsättningen av livet. Sången är viktig den också, men den går att avstå ifrån, det vet jag av egen erfarenhet." – Så slutade förhöret med den lille "rymlingen" Lennart.

Ett utdrag ur: Gläntor, möten med musikanter genom sju decennier

Lars E. Jansson

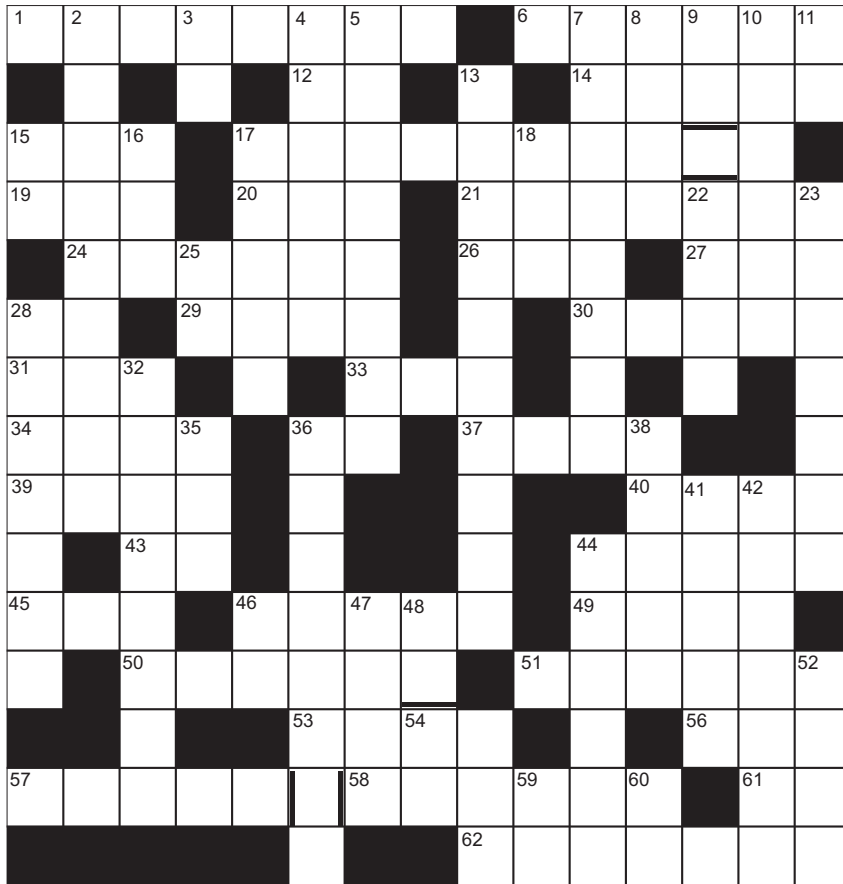
Halka

Vägar borde ej befaras
då de mer och mer förhalas!
Ramlar gör jag gång på gång
på gata och perrong!
När jag numera går ut
tror jag faktiskt absolut
att all sand har tagit slut!
Hit och dit nu slänger bilar,
några strax i diket kilar,
glashalt är det överallt,
borta är båd' sand och salt!
Någon ljusning jag ej ser,
här endast ett råd jag ger:
I sommar när ni går och badar
ta då med hinkar och spadar!
När ni ligger där på strand,
fyll då hinkarna med sand!
Spar det hela på balkongen
att ta fram till plogsången,
så att ni sen nästa år
SJÄLV kan sanda där ni går!

Ur ”Tankar och tillfällighetsverser” av
Ingegerd Hedin, Runbybo

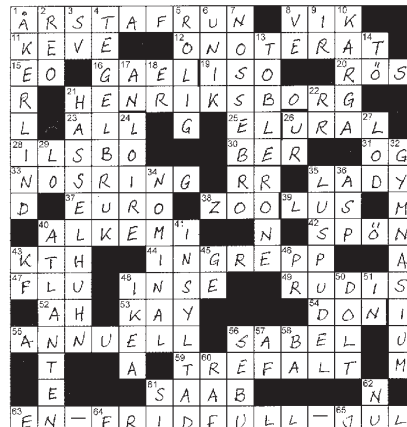

Korsord 1-2011

Konstruktör: Lennart Hedlund.
 Lösningen insändes senast den 15
 mars till: Hembygden, Box 40,
 194 21 Upplands Väsby.
 Märk kuvertet ”KORSORD”

Vinnare: Korsord 4-2010
 Åke Björkvall
 Lars Eklund
 Monika Svahn Ivalo

Lösning till korsord 4-2010

Vågrätt:

1. Fyr i Väneren
6. Där huserade Zackrissons
12. .. led är tiden
14. Årsbok
15. Prydnadskärl
17. Kommentar
19. Engelskt bläck
20. Filmtyp
21. Överdrag
24. Kan man föra
26. Namnförkortning
27. Berömmelse
28. Ungdomlig fart
29. Grovkornig snö
30. Förstår
31. Hålla sig upprätt
33. Meddelande
34. Tokig kvinna
36. Före OK
37. Fitzgerald
39. Hjuldel
40. Kådig ved
43. För Nordbor
44. Bana
45. Fornnordisk bågskytt
46. Gammal Väsbybo, välkänd för sin fläck
49. Tråd
50. Kan man gå
51. Romerskt plagg
53. Sådan ost finns
56. Vekt sådant nämns ibland
57. Lösdrivare
58. Kortväxt tidigare Väsbybo, därav namnet
61. Tog Rexed bort
62. Snöd sådan lockar

Lodrätt:

2. Prydnadsbuske
3. Hårt slag
4. Den yngre
5. Istället för Cognac
7. Apa med blå kinder
8. Blyton
9. Drake
10. 1 krona
11. Vargljud
13. Verklig ovän
15. Jag och de andra
16. Ofta ihop med after
17. Frälse
18. Särpling
22. Plagg och väderstreck
23. Unikum
25. Istället för de
28. Ligger Finland
32. På åsen vid gamla prästbostället ligger ....
35. Polismakten är lagens .....
36. Krydda
38. Mild svordom
41. Lavett
42. Ligist
44. Kort sådant har många
46. Perstorpsplatta
47. Smälts ihop
48. Tillhör många pedagoger
52. Tvär
54. Filmfigur
55. Skälm
59. Koop. tidskrift
60. Tenn

Upplands Väsby Hembygdsförening
Box 40, 19421 Upplands Väsby
Hembygdsgårdens adress:
Hagvägen 2/Pukslagargatan

HYR LOKAL MED ATMOSFÄR!

Upplands Väsby Hembygdsförening erbjuder Nedre Runbys LADUGÅRD till konferenser, årsmöten, kurser, fester, dop, minnesstunder.

Hyresansvarig ska vara i $\geq$ 30 år

LADUGÅRDEN är en handikappvänlig lokal med plats för max 50 personer. Tillgång till kök med utrustning för enklare tillagning av förtäring.

LADUGÅRDEN ligger på bekvämt avstånd från pendeltågstationen i Upplands Väsby. Det finns en stor bilparkering i anslutning till pendeltågen och närhet till Ladugården. Buss 562 från pendeltågsstationens västra sida (Runbysidan) med hållplats 150 meter från Ladugården.

Uthyrningsvårdinnor:

Ingegerd Peterson 08 - 590 347 76

Siv Rydén 08 - 590 333 46

Telefontid mån-fre 9.00 - 16.00

Foto: Leif Welanders

Upplands Väsby Hembygdsförening

Box 40 194 21 Upplands Väsby

ANSÖKAN OM MEDLEMSSKAP

Datum

SÖKANDE

Förnamn	Efternamn	Född år
Address		
Postnummer	Postadress	
Telefon	Mobil	
E-mailadress		

MEDSÖKANDE (ev)

Förnamn	Efternamn (om annat än ovanstående)	Född år
---------	-------------------------------------	---------

YRKESERFARENHET/ INTRESSEN

Främst sådant som du bedömer kan vara av intresse inom föreningens verksamhetsområden.	
--	--

Upplands Väsby Hembygdsförening
Box 40, 194 21 Upplands Väsby
Hembygdsgården: Hagvägen 2 / Pukslagargatan
Telefon 08-590 826 40
Plusgirokonto 29 81 91-8
Årsavgift 125:-

STYRELSE 2009-2010

	Telefon
Kjerstin Björkman, ordförande	590 320 82
Klas Lundkvist, vice ordförande	590 936 81
Inger Nyström, kassör	590 820 93
Barbro Kvist, ledamot	590 917 21
Vanja Edwinson ledamot	590 344 66
Susanne Bergman ledamot	590 858 84

ERSÄTTARE

Barbro Fredriksson	590 339 86
Bo Torpare	590 894 44
Gunilla André	590 338 34
Gun-Britt Welander	590 843 19
Roland Storm	590 763 64
Elisabeth Cederlöf	590 318 26

MEDLEMSBLADET HEMBYGDEN

Inga Engdahl, ansvarig utgivare	590 300 20
Inga Lisa Gustafsson	590 336 42

REVISORER ORDINARIE

Lars Eklund
Göran Sandberg

ERSÄTTARE

Eva Michal
Anette Ehrnholm

UTHYRNING AV LADUGÅRDEN

Ingegerd Peterson	590 347 76
Siv Rydén	590 333 46

Valberedning

Anna-Liisa Bergman, Ove Jansson, Leif Welander
Sammankallande A-L Bergman, tfn 070-469 92 71

www.upplandsvasbyhembygdsforening.se